

Pisanki, kraszanki....

Jajko to najbardziej czytelny i uniwersalny symbol życia

Jajko zawsze kojarzone jest z początkiem, zarodkiem, to uniwersalny symbol życia, chyba najbardziej czytelny i oczywisty spośród wszystkich symboli.

Wśród wielu atrybutów wielkanocnych takich jak baranek, zajączek, palma czy bazie najważniejszym elementem było i jest jajko. Jednak obecność jajka w koszyczku, a także na stołach w rozmaitej formie, to element o dłuższej tradycji i o wiele głębszej historii niż chrześcijańska.

Jajko pojawia się w wielu mitach, legendach czy świętych historiach. W wielu mitologicznych tekstach wszechświat mieści się w gigantycznym jajku, stworzonym przez bogów, bądź też powstaje z rozbitego jajka. Także niektórzy bogowie czy herosi z mitologii greckiej wykluli się z jaja.

Jajo umieszczano w egipskich czy starorzymskich grobowcach, gdzie symbolizowało nadzieję na dalsze życie w innym wymiarze. Jajo towarzyszyło człowiekowi wszędzie tam, gdzie coś zaczynało, budowano. Dlatego też jaja, czasami w wielkich ilościach, wrzucano pod fundamenty budowanych domów, świątyń, pałaców i innych budowli.

U Słowian, choć nie tylko, jajko związane było z bóstwami solarnymi i symbolizowało narodziny i życie. Pojawienie się jajka w chrześcijaństwie było związane z jego symboliką jeszcze w świecie pogańskim.

W przypadku Świąt Wielkanocnych mamy do czynienia z narodzinami i początkiem. Zmartwychwstanie Chrystusa oznacza początek wiary i religii; z drugiej zaś strony Wielkanoc to okres szczególny, ponieważ niezależnie, kiedy w kalendarzu wypada, zawsze w tym samym czasie przyroda budzi się do życia. W związku z tym obecność jajka jako symbolu życia, płodności, odradzania się jest tu czymś jak najbardziej oczywistym.

Jaja zdobiono i zdbi się właściwie na cały świecie – od Ameryki, przez Europę, aż po Daleki Wschód. Oczywiście nie musi mieć to związku z religią. W wielu kulturach jajo zdobiono w celach magicznych po to, aby jakieś zjawiska sprowokować bądź też jakieś niebezpieczeństwa oddalić.

Pisanka – ogólna, zwyczajowa nazwa jaja (zwykle kurzego, ale także gęsiego czy kaczego) zdobionego różnymi technikami.

Najstarsze pisanki pochodzą z terenów Mezopotamii. Zwyczaj malowania jajek znany był w czasach cesarstwa rzymskiego. Według mitologii germańskiej, jajka znosił zając, jako zwierzę poświęcone bogini Osterze (bogini wiosny).

W Polsce najstarsze pisanki, pochodzące z końca X wieku, odnaleziono podczas wykopaliśk archeologicznych na wyspie Ostrówek. Wzór rysowano na nich roztopionym woskiem, a następnie wkładano je do barwnika –

łupin cebuli lub ochry, które nadawały im brunatnoczerwoną barwę.

W procesie chrystianizacji pisanek włączono do elementów symboliki wielkanocnej.

Rodzaje pisanek

W zależności od techniki zdobienia, świąteczne jajka mają w Polsce różne nazwy:

- **Drapanki** - powstają przez drapanie ostrym narzędziem zewnętrznej barwionej powłoki jajka, to technika spotykana głównie w Polsce i Austrii

- **Kraszanki** (zwane też *malowankami*) - powstają przez gotowanie jajka w wywarze barwnym, dawniej uzyskiwanym wyłącznie ze składników naturalnych. Używano roślin, które pozwalały na uzyskanie różnych kolorów:
brązowy (rudy): łupiny cebuli
czarny: kora dębu, olchy lub łupiny orzecha włoskiego
żółtożółcisty: kora młodej jabłoni lub kwiat nagietka
niebieski: płatki kwiatu bławatka
fioletowy: płatki kwiatu ciemnej malwy
zielony: pędy młodego żyta lub listki barwinka
różowy: sok z buraka
- **Pisanki** mają różnobarwne desenie. Powstają przez rysowanie (dawniej: *pisanie*) na skorupce gorącym roztopionym woskiem, a następnie zanurzenie jajka w barwniku. Jako narzędzi do pisania używano szpilek, igieł, kozików, szydeł, słomek i drewnienek.
- **Oklejanki** (*naklejanki*) są przyozdobione sitowiem, płatkami bzu, skrawkami kolorowego, błyszczącego papieru, tkaniny, również nicią lub włóczką wełnianą.
- **Nalepianki** - Powstają przez ozdabianie skorupki jajka różnobarwnymi wycinankami z papieru.
- **Ażurki - pisanki ażurowe** – są wykonywane z wydmuszek jaj kurzych, kaczych, gęsich i strusich. Technika polega na nawiercaniu w skorupce otworów. Wydmuszka z nawierconymi wzorami jest malowana najczęściej farbą akrylową.

Tradycje z wykorzystaniem pisanek

Dawniej zdobieniem jaj zajmowały się wyłącznie kobiety, mężczyźni wówczas nie wolno było wchodzić do izby. Jeśliby się tak zdarzyło, odczyniano urok, który intruz mógł rzucić na pisanki.

Z tradycyjnych rosyjskich pisanek wywodzą się słynne jaja wielkanocne, wykonywane w końcu XIX w. przez petersburskiego jubilera Petera Carla Fabergé. Jajka wykonywane z kamieni półszlachetnych, łączonych z metalami szlachetnymi, zdobione technikami jubilerskimi były wykonywane początkowo wyłącznie dla rodziny carskiej. Później wykonywano je również dla innych dostojników, a także powstawały imitacje, wykonywane przez inne firmy.

Obecnie uroczyste śniadanie w niedzielę wielkanocną poprzedza dzielenie się poświęconym jajkiem. Podobnie jak bożonarodzeniowy zwyczaj łamania się opłatkiem, jest wyrazem przyjaźni.

Zadanie!!!

<https://www.youtube.com/watch?v=xtJXEEh8hdw>

Wykonajcie własną pisanekę posługując się techniką zawartą w filmiku.

Potrzebne będą Wam :

balon, papier toaletowy, woda, nożyczki, farby, pędzelek, tasiemka, wykałaczka.

Nadmuchajcie balon. Papier rozdzielcie na kawałki, zamaczajcie je w wodzie i układajcie na balonie. Oblepiony dokładnie balon pozostawcie do wyschnięcia.

Gdy zupełnie wyschnie, usuńcie balon odcinając ogonek.

Teraz pomalujcie swoją „wydmuszkę” farbami albo jak na filmiku wytnijcie w niej dziurkę, tak by móc umieścić w środku dekoracje lub słodkie niespodzianki.

Miłego dnia !!!!

Zespół wychowawców świetlicy